

В І Д Г У К

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента, заслуженого юриста України Резніка Олега Миколайовича – на дисертаційне дослідження Дмитренка Сергія Миколайовича «Адміністративно-правове забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність обраної теми. Своєчасність та актуальність обраної теми дисертаційного дослідження визначається необхідністю упорядкування контролю у сфері земельних відносин та приведення його у відповідність із європейськими стандартами. Як показує практика, діяльність контрольно-наглядових органів в зазначеній сфері в багатьох випадках є незадовільною, що тягне за собою підвищення рівня зловживань повноваженнями, вчинення нових адміністративних та кримінальних правопорушень тощо. В той же час удосконалення адміністративно-правового забезпечення такої діяльності спроможне вирішити хоча і не всі, але чимало проблем у цій сфері. Крім того, актуальність дисертаційного дослідження Дмитренка С. М. «Адміністративно-правове забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин» обумовлена необхідністю удосконалення національного законодавства і запозичення позитивного зарубіжного досвіду.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до основних положень: «Концепції Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 743-р; «Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1437-р; Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки, ухвалених Національною академією правових наук України (рішення від 3 березня 2016 р.); Пріоритетних напрямів наукових досліджень Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» за темою

«Адміністративно-правове регулювання суспільних відносин» (номер державної реєстрації 0107U008696).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства, визначити сутність та розкрити особливості адміністративно-правового забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, опрацювати напрямки вдосконалення відповідного адміністративного законодавства.

Науково-теоретичним підґрунтям для виконання дисертації є наукові праці фахівців у галузі загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного, конституційного, цивільного, господарського, земельного інших галузевих правових наук. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які визначають основні засади адміністративно-правового забезпечення контрольної діяльності у сфері земельних відносин в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практики здійснення контрольної діяльності у сфері земельних відносин, аналітичні статті, політико-правова публіцистика, довідкові видання, статистичні матеріали з даних питань. Дисертантом використано особистий досвід депутатської та правоохоронної діяльності.

Ознайомлення із дисертаційним дослідженням дає підстави для висновку, що основні положення і висновки, які виносяться автором на

захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям цих, на мою думку, в більшості випадків, обґрунтованих та достовірних висновків, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем, виступають достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

Характеристика змісту роботи.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правового забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією із перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання визначити сутність та розкрити особливості адміністративно-правового забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід, опрацювати напрямки вдосконалення відповідного адміністративного законодавства. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем.

До найбільш значущих належать наступні:

Обґрунтування доцільності розробки та прийняття «Примірного положення про порядок здійснення самоврядного контролю за використанням та охороною земель», який дозволить на централізованому рівні закріпити загальні правові засади реалізації органами місцевого самоврядування адміністративних процедур здійснення контролю у сфері земельних відносин, що, в свою чергу, має: по-перше, забезпечити відносно єдиний в межах всієї держави, доцільний та ефективний підхід до здійснення зазначеного контролю;

по-друге, зорієнтувати органи місцевого самоврядування щодо основних пріоритетів, напрямків, етапів, форм та методів такого контролю (с. 21);

встановлення, що предмет самоврядного контролю у сфері земельних відносин має комплексну сутність, через що одночасно включає в себе: 1) діяльність фізичних та юридичних осіб, пов'язану із землекористуванням; 2) діяльність фізичних та юридичних осіб щодо дотримання вимог законодавства в галузі землеустрою та охорони земель; 3) діяльність фізичних або юридичних осіб щодо дотримання вимог договорів оренди земельних ділянок відповідного типу; 4) документація із землекористування земельними ділянками фізичними та юридичними особами; 5) відповідний законодавчим вимогам та нормам стан земель;

констатація, що норми адміністративного права займають пріоритетне місце в системі правового регулювання самоврядного контролю у сфері земельних правовідносин, адже саме вони: по-перше, закріплюють повноваження та компетенцію суб'єктів здійснення подібного контролю; по-друге, є основою формування та проведення на території України загальнодержавної регуляторної політики, пов'язаною із охороною земель, забезпечення законності їх використання, забезпечення землеустрою і таке інше; по-третє, встановлюють процедурні особливості самоврядного контролю в сфері земельних відносин, які, зокрема, регламентовано підзаконною базою розпорядчих документів органів місцевого самоврядування безпосередньо, що видаються в розрізі виконання даними суб'єктами своїх публічно-владних повноважень; по-четверте, визначають засади взаємодії суб'єктів та об'єктів контролю у досліджуваній сфері (с. 85);

обґрунтування, що завдання самоврядного контролю в сфері земельних відносин поділяються на дві групи, а саме: 1) загальні, тобто такі, що притаманні кожній контрольній діяльності: а) захист прав і свобод громадянина та інтересів суспільства у земельній сфері; б) запобігання порушення норм чинного законодавства; в) профілактика правопорушень; 2) завдання спеціальні – особливий набір цілей, що корелюються із сферою контрольної діяльності та

її предметом: а) забезпечення законності всіх процедур пов'язаних із використанням фізичними та юридичними особами земель, що знаходяться у комунальній власності відповідної громади; б) забезпечення дотримання фізичними та юридичними особами правил, стандартів та вимог користування землями комунальної власності, які закріплені у документах, котрі посвідчують право користування та розпорядження відповідною земельною ділянкою; в) забезпечення дотримання вимог земельного законодавства України при користуванні землями комунальної власності відповідно до встановлених категорій земель (с. 138);

визначення, що межі контролю – це комплекс взаємопов'язаних факторів, які показують, на що відповідну контрольну діяльність направлено, яким чином вона здійснюється, та в якій мірі може впливати на підконтрольний об'єкт. В аспекті самоврядного контролю у сфері земельних відносин дані фактори виражено в: 1) положеннях нормативно-правових актів, які становлять правові засади реалізації даного виду контролю у сфері земельних відносин; 2) встановлених законодавством повноваженнях суб'єктів самоврядного контролю у сфері земельних відносин; 3) предметі самоврядного контролю; 4) формах та методах здійснення самоврядного контролю у сфері земельних відносин (с. 196).

Вищезазначеним позитивні здобутки дисертації не вичерпуються.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Поряд з позитивною в цілому оцінкою дисертації Дмитренка Сергія Миколайовича, вважаю доцільним висловити критичні зауваження щодо окремих її положень і висновків.

1. Потребує більш чіткого розмежування об'єкт та предмет самоврядного контролю у сфері земельних відносин, оскільки як у чинному законодавстві, так і у науковій літературі це питання не отримало однозначного вирішення.

2. Визначаючи систему принципів самоврядного контролю у сфері земельних відносин, які автор об'єднало у три групи: основні, загальні та

спеціальні (с. 49) доцільно було б надати пропозиції щодо їх законодавчого закріплення.

3. Потребує уточнення визначена автором система критеріїв класифікації видів самоврядного контролю у сфері земельних відносин, оскільки він виокремлює лише три його різновиди (с. 56-60).

4. У підрозділі 2.3. «Система суб'єктів самоврядного контролю у сфері земельних відносин та особливості їх адміністративно-правового статусу» крім визначення системи органів, які здійснюють контрольні функції у сфері земельних відносин, варто було б проаналізувати їх повноваження у досліджуваній сфері.

5. Розглядаючи адміністративні процедури здійснення самоврядного контролю у сфері земельних відносин (підрозділ 3.2), наслідком чого стало уточнення їх поняття та визначення спеціальних ознак, автор обійшов увагою таке дискусійне серед науковців питання як доцільність (недоцільність) чіткого закріплення таких процедур у законодавчих актах.

6. Автор визначає критерії ефективності самоврядного контролю у сфері земельних відносин. Однак, найголовнішим серед критеріїв ефективності такої діяльності є рівень правопорушень у сфері земельних відносин, що залишилося поза увагою автора. У зв'язку з цим, вважаю доречним уточнення системи критеріїв ефективності контрольно-наглядової діяльності у цій сфері відносин.

Наведені спірні точки зору і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертантом. В дослідженні автору вдалося досягти його мети.

Практичне значення одержаних результатів.

Наведені в авторефераті дисертації положення можуть бути застосовані не тільки в науково-дослідній сфері як основа для подальшого розроблення

теоретико-правових питань здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері земельних відносин та у правотворчості при опрацюванні змін та доповнень до нормативно-правових актів, які регламентують діяльність правоохоронних органів, а також і у навчальному процесі.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Аналіз тексту дисертації дозволяє відмітити, що автором здійснено комплексне вивчення, теоретичний аналіз, осмислення та розгляд доктринальних ідей та практичних аспектів щодо адміністративно-правового забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин з наступним обґрунтуванням теоретичних положень і формулюванням рекомендацій щодо напрямків і перспектив їх подальшого розвитку. Використання належної методологічної та інформаційної основ дисертаційного дослідження надало авторові можливість отримати нові науково обґрунтовані результати, які мають як теоретичне, так і практичне значення для подальшого вдосконалення адміністративно-правового забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин.

Повнота висвітлення результатів дослідження.

Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в 5-ти наукових статтях, 4 з яких опубліковано у фахових виданнях України, 1 — у зарубіжному виданні, та 3-х тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Текстові запозичення в авторефераті та дисертації відсутні.

Загальний висновок.

Усе викладене дає підставу для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення самоврядного контролю у сфері земельних відносин» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково

обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Дмитренко Сергій Миколайович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Офіційний опонент:
секретар Сумської міської ради
доктор юридичних наук, доцент,
заслужений юрист України**

О. М. Резнік